

Boeken

BAVO: TOO ACTIVE TO ACT, CULTUREEL ACTIVISME NA HET EINDE VAN DE GESCHIEDENIS

BAVO: *Too Active To Act, cultureel activisme na het einde van de geschiedenis*, BAVO (Gideon Boie en Matthias Pauwels), 2010, Uitgeverij Valiz, 156 pag., NL, ISBN 9789078088387, € 15,00

Halverwege de jaren negentig was het een hot item: het nieuwe engagement in de kunst. Men was destijds zowat verrukt over het feit dat kunstenaars zich überhaupt weer durfden te engageren. Tegen het licht van Francis Fukuyama's *Het einde van de geschiedenis en de laatste mens* (1992) werd de kleinschalige, pragmatische manier waarop dit gebeurde – door bijvoorbeeld pleintjes in achterstandswijken multicultureel verantwoord op te kalefateren – als begrijpelijk en eigenlijk ook wel verfrissend gezien.

Het pamflet *Too Active To Act* van onderzoeksbureau BAVO (het Belgische filosofenduo Gideon Boie en Matthias Pauwels) laat nu een heel ander geluid horen. Dat nieuwe, pragmatische engagement uit de jaren negentig is compleet uit de hand gelopen, aldus BAVO. Er hoeft tegenwoordig geen probleemwijk op de schop te gaan, of er staat een batterij kunstenaars paraat om hun sociaal geëngageerde ding te komen doen. Van werkelijk engagement is echter geen sprake, meent BAVO: verzet tegen de bestaande orde ontbreekt en er worden geen alternatieven geboden. De huidige culturele activisten willen zó graag de handen uit de mouwen steken dat ze, in al hun politieke naïviteit, volledig ingebed raken in de bestaande orde. Sterker nog: ze zijn er zelfs medeplichtig aan. BAVO lijkt weemoedig terug te verlangen naar écht links activisme uit vroeger tijden. Niet voor niets roemen ze de protestbeweging van mei '68 en hun slogan 'Wees realistisch, eis het onmogelijke!' Een beetje al te romantisch waarschijnlijk, alsof kunstenaars destijds wél hele regimes omver wisten te werpen. Maar alles liever dan de huidige culturele activisten, want dat zijn in hun ogen radicale opportunisten, culturele conflictmanagers, hedendaagse projectontwikkelaars, die bovendien alle kritiek bij voorbaat van de hand doen. Projecten als WIMBY in het Rotterdamse Hoogvliet van Crimson en het Virtueel Museum aan de Amsterdamse Zuidas moeten het flink ontgelden. BAVO vuurt het felle betoog, gelardeerd met talloze citaten van linkse denkers als Tschumi, Bourdieu en Žižek, in een razend tempo op de lezer af. Documentairemaker Michael Moore is een van hun voorbeelden. Hij liet zien hoe het wel moet: door de idealen van de gevestigde

orde te *hacken* en hiervan de uiterste consequentie te laten zien. Zo liet Moore verschillende congresleden die vóór de oorlog in Irak hadden gestemd, flink peentjes zweten door hen aan te moedigen het goede voorbeeld te geven en hun eigen kinderen naar het front te sturen.

Too Active To Act is dus behalve een schotschrift ook een oproep aan kunstenaars om vaker op dergelijke manier advocaat van de duivel te spelen. Of daarmee het 'heersende denkverbod op alternatieve maatschappijmodellen' meteen verbroken zal worden, zoals BAVO wenst, daarover valt natuurlijk te discussiëren – en dat zal ook zeker gebeuren.

Arjan Reinders

GINY VOS. SINGING IN THE DARK

Giny Vos, *Singing in the Dark*, Jeroen Boomgaard, Daria Ricchi, Ilse van Rijn, Sandra Smets, Christophe Van Gerrewey, Dirk van Weelden (tekst), 2010, Uitgeverij Valiz, 180 pag., NL/EN, ISBN 9789078088332, € 29,50

Giny Vos (1959) geldt in ons land als een van de meest vooraanstaande kunstenaars die structureel actief is in de publieke ruimte. De afgelopen 25 jaar heeft zij ons land verrijkt met werk als *Reizend Zand* (2008) bij het station in Apeldoorn of *Lust for Life* (2000) op de toren van Museum Naturalis in Leiden: poëtische kunstwerken die vaak uit licht zijn samengesteld. Verdwijnen en verschijnen staat in haar oeuvre dan ook centraal. Door veelvuldig gebruik te maken van technisch hoogwaardige en geavanceerde technieken weet Vos een monumentaliteit te bereiken die desondanks bescheiden van aard is (zie ook *Kunstbeeld* #3-2010, pag. 52). Ter gelegenheid van dit jubileum is een boek verschenen met de dichterlijke titel *Singing in the Dark*. Zorgvuldig zijn alle gerealiseerde werken in beeld gebracht. Van *Work to Do* (1985) tot en met *White Noise* (2009). Door per kunstwerk behalve eindresultaat ook inspiratiebronnen, referentiemateriaal en foto's van de realisatie op te nemen, krijg je als lezer veel inzicht in haar manier van werken. Dat geldt ook voor het essay 'Dansende lichtvisioenen'. Daarin geeft kunsthistoricus Sandra Smets een realistisch kijkje in de keuken van de totstandkoming van *White Noise*. Dat beeld realiseerde Vos voor de KPN-zendmast op de Zuidas in Amsterdam. Andere teksten leggen zaken bloot als de relatie tussen kunst en architectuur, tijd als vierde dimensie en de manier waarop Vos de plek van haar beeld en de stad daaromheen analyseert.

